

Yttrande över betänkandet ”Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande” (SOU 2018:22)

Sammanfattning

Nacka kommun är negativ till huvudförslaget i betänkandet som innebär att asylsökande ska anvisas till samtliga landets kommuner enligt samma modell som nyanlända anvisas till kommunerna idag. Det är inte rimligt att ett nytt system för mottagande av asylsökande grundas på en modell vars konsekvenser inte utvärderats. Nacka kommun ställer sig särskilt negativ till en modell där asylsökande anvisas till kommunerna utan att man tar den lokala bostadsmarknaden i beaktande.

Nacka kommun anser att Migrationsverket bör fortsätta ansvara för boendet under asyltiden enligt utredningens alternativa förslag och att åtgärder bör vidtas för att få ner handläggningstiderna för asylärenden hos Migrationsverket och migrationsdomstolarna. En grundläggande förutsättning för att människor som söker asyl i Sverige ska kunna etablera sig så snabbt som möjligt är att väntan i asylprocessen är betydligt kortare än idag.

Nacka kommun ställer sig positiv till en förenkling av ersättningsystemet genom införandet av schablonersättningar om nivåerna differentieras så att kommunernas kostnader kompenseras till fullt.

Kommentarer till vissa kapitel i betänkandet

6.3.3 Kartläggning av utbildning och yrkeserfarenheter

Det skulle vara ineffektivt och kostsamt om kartläggning av asylsökandes kompetens på statliga ankomstcenter gjordes av Arbetsförmedlingen. Att en sådan kartläggning skulle ligga till grund för anvisningarna som ska göras inom en vecka är sannolikt inte genomförbart. Arbetsförmedlingens föreslagna roll på ankomstcentren skulle endast öka administrationen och resursåtgången i asylmottagandet.

7.1 Kommunerna får ansvar för vissa asylsökandes boende under väntetiden

Nacka kommun ställer sig inte bakom förslaget att asylsökande ska anvisas till samtliga kommuner på samma sätt som nyanlända anvisas idag. Ett förslag om mottagande av asylsökande kan inte grundas på en modell vars resultat ännu inte utvärderats. Anvisningar enligt bostättningslagen görs idag utan hänsyn till kommunens bostadsmarknad, vilket ger negativa konsekvenser för kommunen och de nyanlända. Möjligheten för nyanlända att hitta en egen bostad i en kommun med långa bostadsköer och höga bostadspriser är mycket begränsade. Det innebär i många fall att de måste flytta från kommunen efter etableringsperioden, i vissa fall även om de hittat ett arbete. Detta är ogynnsamt för individernas etablering och ger ett suboptimalt utnyttjande av kommunernas resurser.

Om kommuner med ansträngd bostadsmarknad, höga bostadspriser och höga hyror tog emot asylsökande i samma omfattning som de idag tar emot nyanlända skulle det vara mycket kostsamt, alternativt leda till bostadslösningar med lägre standard än dem som Migrationsverket kan bekosta. Att lägga asylmottagande i dessa kommuner skulle därför innebära ett mer kostsamt asylmottagande för staten, om man inte väljer att låta kommunerna själva ta kostnaden för detta. Att fördela antalet asylsökande utan att ta hänsyn till bostadsmarknaden i landets kommuner är enligt Nacka kommun inte samhällsekonomiskt försvarbart.

Att anvisa asylsökande till en kommun tre veckor innan mottagandet ska ske är inte rimligt. Kommunerna behöver i allmänhet minst två månader på sig för att ta emot nyanlända och förbereda för skolor, boende och praktiskt mottagande. Tre veckors framförhållning skulle dessutom innebära att beredskapen med tillgängliga bostäder behöver vara större än idag för att kunna passa olika hushållskonstellationer. Detta är inte genomförbart i praktiken i kommuner med en ansträngd bostadsmarknad.

10.1.5 Statlig ersättning till kommuner för mottagande av asylsökande

Nacka kommun är positiv till förslaget om automatiskt utbetalade schablonersättningar såvida ersättningarna täcker de kostnader som kommunerna har för mottagandet av nyanlända och asylsökande. Utredningen förordar att dess förslag ska genomföras på så vis att kommunsektorn kompenseras fullt ut för sina nya uppgifter. Samtidigt konstaterar utredaren att de föreslagna schablonersättningarna (baserade på genomsnittliga kostnader för kommunerna) kommer att innebära att enskilda kommuner kan ha högre eller lägre kostnader än ersättningen. När det gäller till exempel kostnader för tomhyror varierar de kraftigt över landet och detta behöver tas i beaktande när man bestämmer ersättningsnivåerna, som dessutom kommer att behöva differentieras för att samtliga kommuner ska få fullständig kostnadskompensation. Förslaget riskerar annars att bli mycket kostsamt för storstadskommuner med höga bostadspriser.

12.1 En komplex utmaning kan lösas på olika sätt

Nacka kommun ställer sig positiv till utgångspunkten i utredningens alternativa förslag, det vill säga att staten fortsätter ansvara för asylsökandes boende. Kommunen är dock tveksam till att det ska vara obligatoriskt att bo på mottagningscenter.

Istället anser Nacka kommun att man bör överväga att utforma mottagandet baserat på det arbets sätt som Migrationsverket använde för prövning och boende för överförda flyktingar från Italien och Grekland som togs emot under 2017. Asylprövningen och boendet styrdes då till ett antal orter med befintliga anläggningsboenden och prövningsenheter. Att bo på anläggningsboende var frivilligt men asylsökande som valde detta fick sina ärenden prövade i en snabbprocess.

På Nacka kommuns vägnar

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande
Nacka kommun

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör
Nacka kommun